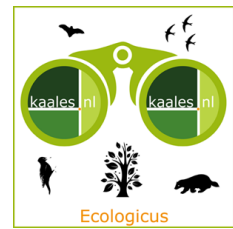

Nader onderzoek

Wet natuurbescherming | beschermde soorten |

Herontwikkelingslocaties: De Gervenhof en Dorpstraat
(Boni) te Putten

Januari 2020

Colofon

Opdrachtgever

Van de Kolk Ontwikkeling BV.
Koningsweg 29
3886 KC, Garderen

Rapportnummer

2212-0029

Versienummer

D1

Status

Definitief

Datum

14 januari 2020

Vestiging Ecologicus

Gelderland
Angerenstein 13
7339 BJ, Ugchelen (Apeldoorn)
085 - 06 541 82
ecologicus@kaales.nl

Ecologicus is een dienst van Kaales Natuur & Ondernemen.

Vleermuisonderzoek Opsteller / vogelonderzoek

Ruimte voor Advies
Ing. M.W. Kaales

Inhoud

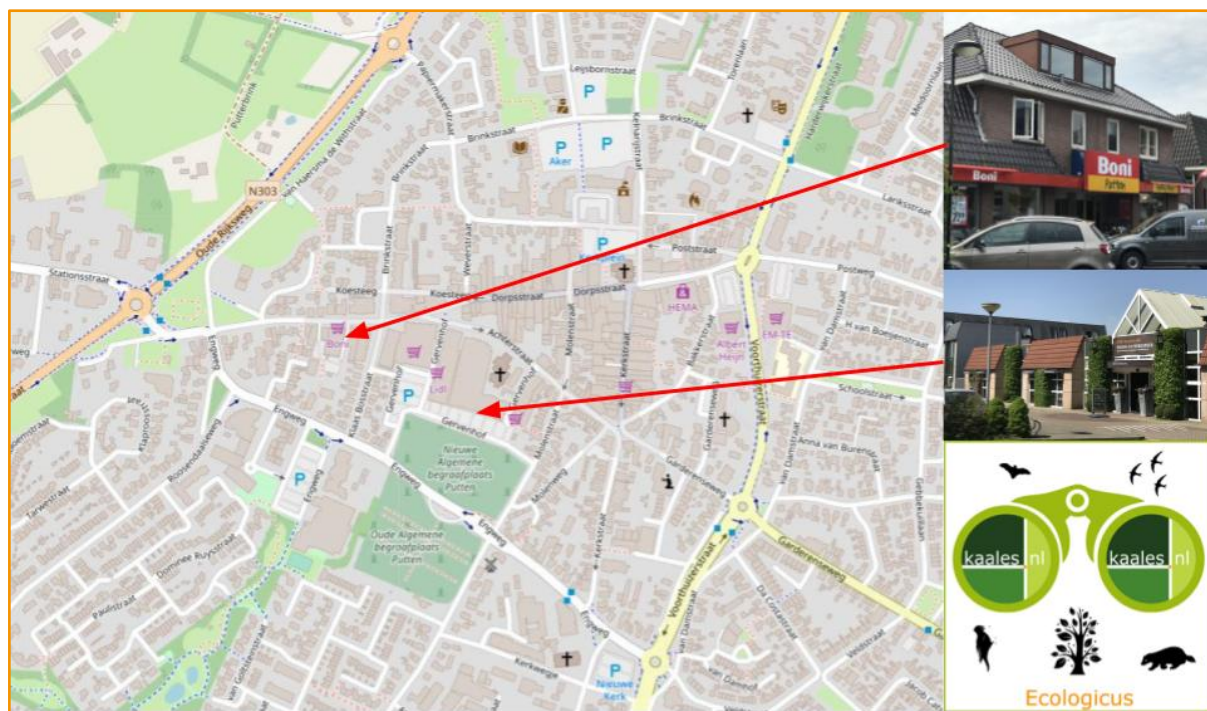
H1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	4
1.3 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	4
H2. Wettelijk kader	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Doelstelling van de Wnb	8
2.2 Soortenbescherming	9
H3. Methode van onderzoek	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Bronnenonderzoek	15
3.3 Nader onderzoek vogels	16
3.4 Nader onderzoek vleermuizen	19
H4. Resultaten nader onderzoek.	20
4.1 Inleiding	20
4.2 Resultaten nader onderzoek vogels	20
4.3 Resultaten nader onderzoek vleermuizen	26
H5. Toetsing van resultaten aan Wnb	29
5.1 Inleiding	29
5.2 Verbodsbepalingen die in theorie kunnen worden overtreden	29
5.3 Effecten beschermde soorten	30
H6. Conclusie	32
6.1 Inleiding	32
6.2 Conclusie herontwikkeling locatie De Gervenhof.	32
6.3 Conclusie herontwikkeling locatie Dorpsstraat	32
6.4 Aanbeveling	33
H7. Geraadpleegde bronnen	34

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Van de Kolk Ontwikkeling B.V. uit Garderen is van plan twee locaties in het centrum van het Gelderse Putten te herontwikkelen. Het betreft het Boni-complex aan de Dorpsstraat en Kok wonen / Kok interieurs aan de Gervenhof. Hiervoor dient de huidige bebouwing te worden gesloopt. Afbeelding 1 (quickscan Wet natuurbescherming 2019) geeft de ligging van de herontwikkelingslocaties aan binnen Putten.

Van de Kolk Ontwikkeling B.V. heeft in het kader van een herontwikkeling en naar aanleiding van de quickscan Wnb (2019) om een natuurtoets gevraagd. Bij ruimtelijke ingrepen is het mogelijk dat als gevolg van de activiteiten en de nieuwe situatie beschermde ecologische functies verdwijnen of verstoord worden. Dit is verboden in het kader van de Wet natuurbescherming. Deze natuurtoets geeft inzicht in eventuele effecten voor beschermde vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling. Het is daarom noodzakelijk om inzicht te krijgen in de (mogelijke) aanwezigheid van deze beschermde soorten.

Afbeelding 1: Ligging onderzoekslocaties nader onderzoek Wet natuurbescherming in het kader van herontwikkeling. Ontwikkellocatie Boni aan de Dorpsstraat ligt ten westen van de ontwikkellocatie Gervenhof. Bron: OpenStreetMap / Quickscan Wnb, 2019.

Van de Kolk Ontwikkeling B.V. heeft aan Ecologicus gevraagd om nader onderzoek naar vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen voor beide locaties uit te voeren.

1.2 Doel

Het doel van het nader onderzoek is om eventuele aanwezigheid aan te tonen, niet om uit te sluiten. Het doel is ook om het onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen op de her-ontwikkellocaties in Putten volgens een gedegen en gedragen methode uit te voeren. Dit onderzoek vormt de basis voor het verkrijgen van inzicht in de ecologische waarden ter plaatse in het plangebied. Hiervoor worden de volgende vragen gesteld:

- Is de ontwikkellocatie in gebruik als beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen?
- Verdwijnen er cruciale en beschermde ecologische functies als gevolg van de herontwikkeling?
- Worden er verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden bij uitvoering van de sloopwerkzaamheden en herinrichting?
- Moet er een ontheffing voor een of meerdere soorten aangevraagd worden?

Het uitgangspunt is om wettelijke overtredingen te voorkomen. Indien negatieve effecten te verwachten zijn - omdat er mogelijk beschermde ecologische functies op de herontwikkellocaties voorkomen - is het nodig om een ontheffing bij het bevoegd gezag aan te vragen. Dit nader onderzoek dient om aan te tonen of hiervan sprake is.

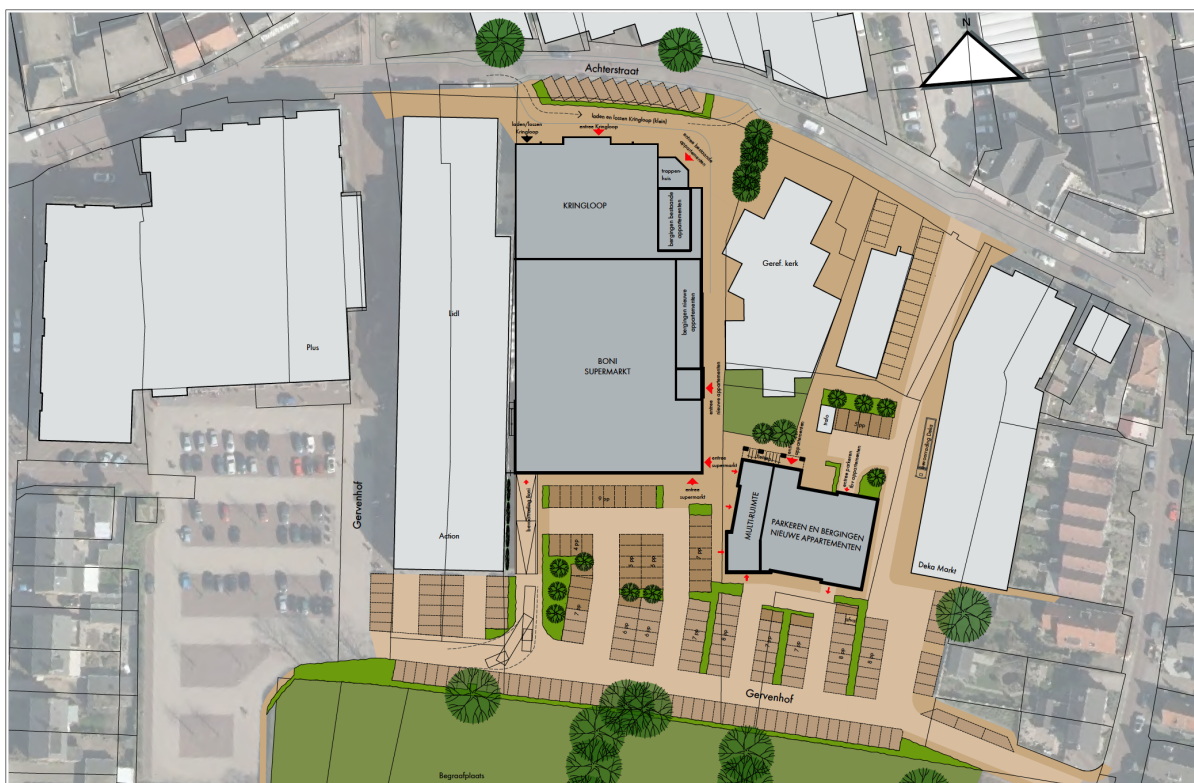
1.3 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

1.3.1 Locatie Gervenhof: Huidige situatie

De te amoveren opstallen op de her-ontwikkellocaties ten westen van het centrum van Putten is de locatie Gervenhof. Zonder sloopwerkzaamheden op de Gervenhof is er geen nieuwbouw mogelijk conform het stedenbouwkundig ontwerp (afbeeldingen 2 en 3).

Deze sloopwerkzaamheden en herinrichtingswerkzaamheden (afbeelding 4) kunnen mogelijk leiden tot negatieve effecten op vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Negatieve effecten ten aanzien van beschermde soorten betekent een overtreding in de zin van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb).

Naast een wijziging in de mate van bebouwing wordt er in de nieuwe situatie netto meer groen gerealiseerd.

Afbeelding 2: Gewijzigde situatie voor de locatie Gervenhof (centrum Putten). Bron: stedenbouwkundig ontwerp / Quicksan Wnb, 2019.

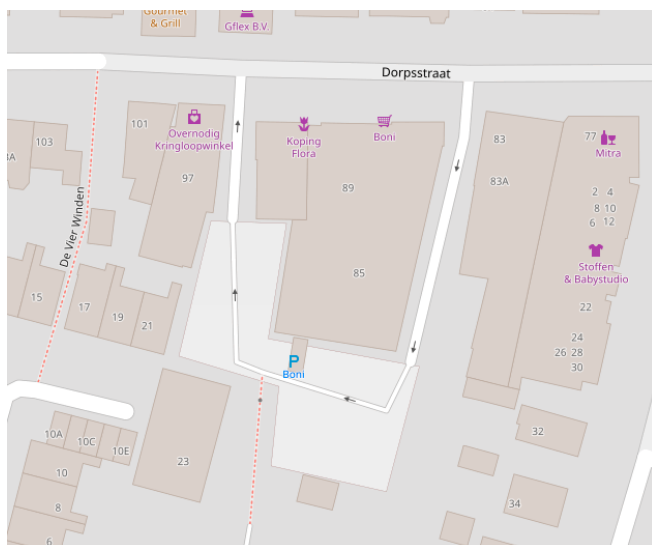

Afbeelding 3: Gewijzigde situatie voor de locatie Gervenhof (centrum Putten). Bron: stedenbouwkundig ontwerp / Quicksan Wnb, 2019.

Afbeelding 4: De locaties 1 en 2 blijven gehandhaafd, maar 3,4, 5 en 7 worden herontwikkeld. Het groen (6) is een onderdeel van een stadstuinje dat gehandhaafd blijft. Bij locatie 3,4 en 5 (Kok Interieur) vindt de grootste ingreep plaats; namelijk sloop van het pand (het rood gearceerde deel). De parkeerplaatsen bij nr 7. worden vergroend. Bron: OpenStreetMap / Quickscan Wnb, 2019.

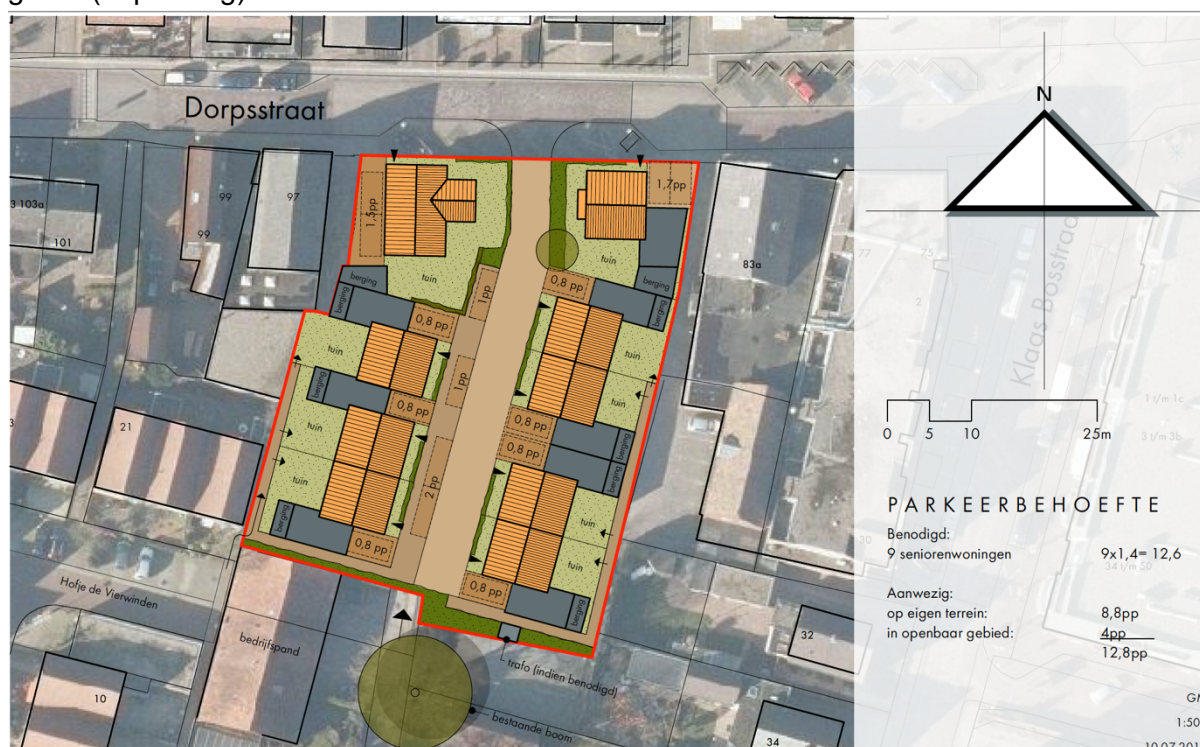
1.3.2 Locatie Boni: Huidige situatie

Afbeelding 5: Locatie Boni-complex aan de Dorpsstraat in het centrum van Putten. Zie voor een foto overzicht afbeelding. Bron: OpenStreetMap.

1.3.4 Locatie Dorpsstraat - Boni-complex: Gewijzigde situatie

In de gewijzigde situatie zijn voor de Boni, de Flora en de kringloopwinkel 8 seniorenwoningen en 1 vrijstaande woning gekomen zoals hieronder weergegeven. Als gevolg van deze herontwikkeling is er ook op deze locatie sprake van een toename van het groen (beplanting).

VERKAVELING

Herontwikkeling van de bestaande Boni-locatie aan de Dorpsstraat 85 te Putten

Afbeelding 6: Gewijzigde situatie voor de locatie Dorpsstraat - Boni (centrum Putten). Bron: stedenbouwkundig ontwerp / Quicksan Wnb, 2019.

2. Wettelijk kader

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt nog nader toegelicht wat het wettelijk kader is en hoe dit toegepast moet worden op de ecologische context in relatie tot de ruimtelijk herontwikkeling voor de locaties Dorpstraat, voormalige Boni-complex en De Gervenhof.

Er wordt daarbij onder andere ingegaan op de doelstelling van de wet, de Zorgplicht, en het vaststellen van beschermde soorten.

2.2 Doelstelling van de Wet natuurbescherming

Algemeen gezegd richt de Wet natuurbescherming (Wnb) zich op het behouden en herstellen van biodiversiteit en het daarvoor benodigde leefgebied. Sinds 1 januari 2017 is deze natuurwet in werking getreden. Het betreft een samenvoeging van de Natuurbeschermingswet 1998, Flora en Faunawet en Boswet. Hiermee vormt de Wet natuurbescherming het juridisch kader voor natuurbescherming in Nederland op basis van Europese regels. De soortenbescherming van de Wet natuurbescherming - waar dit nader onderzoek naar Huismus, Gierzwaluw en vleermuizen voor opgezet en uitgevoerd is - regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. Dat zijn in Nederland ruim 900 soorten. De Wet natuurbescherming kent als gevolg van de samenvoeging drie verschillende beschermingsregimes zoals hieronder weergegeven:

Matrix 1: Overzicht van de drie beschermingsregimes in de Wet natuurbescherming.

Europese bescherming	Nationale bescherming
1. Vogelrichtlijnsoorten	3. Andere soorten
2. Habitatrichtlijnsoorten	

Voor de volledige wettekst van de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar: <http://wetten.overheid.nl>.

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de huidige natuurwetgeving waaraan de voorgenomen herontwikkelingen op beide onderzoekslocaties zijn getoetst. In artikel 1.10 Wnb komt de door de wetgever beoogde verbinding van ecologie en economie tot uitdrukking. Hiermee wordt direct een signaal gegeven dat natuurwetgeving niet de intentie heeft om ruimtelijke ontwikkelingen tegen te houden. De doelstelling is niet alleen gericht op het beschermen en ontwikkelen van de natuur (dit mede vanwege de erkenning van de intrinsieke waarde van de natuur zoals verwoord in de Nationale Natuurvisie - 2014). De doelstelling is ook gericht op het behouden en herstellen van biodiversiteit. Als derde doelstelling kent de Wnb het doelmatig beheren en gebruiken van natuur ter vervulling van maatschappelijke functies. Deze laatste bepaling sluit aan bij de voorgenomen regeling in de toekomstige Omgevingswet. Het is daarom relevant te beseffen dat de Wet natuurbescherming gericht is op:

- behoud en herstel biodiversiteit
- doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van natuur
- samenhangend beleid gericht op behoud van landschappen

Uitgangspunt van de Wnb is het 'Nee, tenzij-principe'. Dit betekent in de praktijk dat het gaat om het effect van de activiteiten op beschermde soorten. Dit is relevant voor ieder ruimtelijk project en houdt in dat activiteiten (zoals slopen en bouwen) met een schadelijk effect op beschermde landschappen, gebieden en soorten in principe verboden zijn. Tenzij, geeft hierin aan dat onder voorwaarden kan worden afgeweken. Heel vaak gaan activiteiten en werkzaamheden en de bescherming van soorten prima samen.

Het specifieke behoud en herstel van biodiversiteit is in de wet via twee sporen uitgewerkt:

- gebiedsbescherming
- soortbescherming

Dit nader onderzoek spitst zich toe op het vaststellen van beschermde soorten (soortenbescherming) en bijbehorende ecologische functies op de twee herontwikkellocaties.

2.3 Soortenbescherming

2.3.1 Inleiding

Soortenbescherming in de Wnb regelt de bescherming van in het wild levende flora en fauna. Het betreft soorten uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn en soorten die nationaal zijn aangewezen als specifiek beschermde soort. De Wnb kent daarmee drie verschillende beschermingsregimes:

- Vogels (EU-Vogelrichtlijn)
- Soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn
- Nationaal beschermde soorten ('andere soorten')

Naast behoud en bescherming van soorten regelt dit onderdeel het faunabeheer. Dit betreft schadebestrijding, jacht en de bestrijding van overlast. Het aspect faunabeheer en de bestrijding van invasieve exoten is in deze rapportage buiten beschouwing gelaten.

Hieronder volgt een toelichting per beschermingsregime:

2.3.2 Beschermingsregime van de soorten van de Europese Vogelrichtlijn

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn). Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn zijn in de praktijk vaak onderverdeeld in:

- Vogels met jaarrond beschermde nesten. Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt in Gelderland verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.
- Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).

2.3.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Dit zijn soorten die vastgesteld zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd. Het Beschermingsregime soorten van de Habitatrichtlijn is ten aanzien van verstoren strikter dan het Beschermingsregime soorten van de Vogelrichtlijn. Grotendeels betreffen het in Nederland zeldzame en doortrekkende soorten of dwaalgasten. Een aantal soorten zoals bijvoorbeeld de Pimpelmees zijn zeer algemeen in Nederland.

2.3.4 Beschermingsregime andere soorten

Dit zijn de in de bijlage van Wnb genoemde soorten. Het gaat hier om de bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeldt in de bijlage van de Wnb (art. 3.10 – 3.11 Wnb). Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen. Omdat er ook veel algemene soorten in staan genoemd is de verwachting dat er weer een verdeling komt van meer en minder strikt beschermde soorten (vergelijkbaar met de tabellen 1, 2 en 3 van de voormalige Flora- en faunawet). Deze verdeling kan per provincie verschillen.

2.3.5 Verbodsbepalingen

De bescherming van soorten is uitgewerkt in een aantal verbodsbepalingen.

Verbodsbepalingen houden onder andere in dat bijvoorbeeld beschermde planten niet geplukt mogen worden en dat beschermde dieren niet gedood of gevangen mogen worden.

De verbodsbepalingen zijn om die reden een belangrijk onderdeel van de Wnb. Zo is het ook niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

Beschermingsregimes		
Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Andere soorten § 3.3 Wnb
Artikel 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Artikel 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Artikel 3.10 lid 12 Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Artikel 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Artikel 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Artikel 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Artikel 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Artikel 3.5 lid 3 Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Artikel 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Artikel 3.5 lid 2 Het is verboden om dieren opzettelijk te verstoren.	
	Artikel 3.5 lid 5 Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Artikel 3.10 lid 1c Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Europese Vogelrichtlijn en een apart beschermingsregime voor soorten van de Europese Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Daarnaast geldt een apart beschermingsregime voor 'andere soorten', die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten (flora, fauna en avifauna) beschermd.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Er mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Er moet tegenover een afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soorten beschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedsbescherming bepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

2.3.6 Zorgplicht

In de Wnb is ook een zorgplicht vastgelegd. Zorgplicht is altijd van kracht, ook voor niet beschermde natuur. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor beschermde gebieden (Natura 2000) en in het wild levende flora en fauna en hun directe omgeving. Voor wat betreft flora en fauna gaat het over het opzettelijk/ moedwillig verstoren en doden. Dit geldt ook ten aanzien van de ecologische functionele leefomgeving. De Zorgplicht is van toepassing op alle flora en fauna, met of zonder beschermde status of niet. De Zorgplicht is altijd van toepassing: ook als er een ontheffing is verleend door het bevoegd gezag, er een vrijstelling geldt of wanneer er aantoonbaar gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode.

De volgende aandachtspunten zijn van toepassing om in de praktijk invulling te geven aan de Zorgplicht:

- Voorkom dat er schade wordt toegebracht aan flora en hun groeiplaatsen, aan fauna en hun vaste rust- en verblijfplaatsen;
- Beperk deze schade zo veel mogelijk (en toon dat aan). Dit kan door het achterwege laten van een handeling of door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van voorzorg is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.
- Maak eventuele toegebrachte schade ongedaan.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd. Het bevoegd gezag in deze is de provincie.

3. Methode van onderzoek

3.1 Inleiding

Omdat negatieve effecten op beschermde soorten, als gevolg van de geplande herontwikkeling, niet op voorhand uitgesloten kunnen worden is soortgericht onderzoek nodig. Door middel van dit type onderzoek kan de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten vastgesteld worden en kunnen eventuele effecten getoetst worden. Doel van dit nader onderzoek is niet het uitsluiten van gebruik door Huismus, Gierzwaluw en vleermuizen, maar eventuele aanwezigheid (gebruik) aan te tonen.

De uitgevoerde methode die bij het nader onderzoek hoort heeft een intensiever karakter dan de uitgevoerde quickscan waarbij er een globale toetsing, waaronder een geschiktheidscheck buiten heeft plaatsgevonden. Tijdens de geschiktheidscheck is destijds beoordeeld of de her-ontwikkellocaties geschikt zijn om dienst te doen als vaste rust- en verblijfplaats voor beschermde soorten waaronder Huismus, Gierzwaluw en vleermuizen.

De conclusie van de quickscan luidde: De herontwikkellocatie Dorpsstraat - Boni-complex en de herontwikkellocatie Gervenhof zijn beide niet optimaal geschikt om als verblijfplaats voor Huismus en Gierzwaluw te dienen. Op basis van de kenmerken van beide herontwikkellocaties is de kans klein dat gebouwbewonende soorten als Huismus en / of Gierzwaluw hun nesten op een van deze locaties hebben.

Ondanks dat de kans klein is is er voor gekozen nader onderzoek te doen om maximaal zorgvuldig te kunnen werken in de uitvoeringsfase van de ruimtelijke herontwikkelingsprojecten.

Eerst wordt in dit hoofdstuk het vogelonderzoek toegelicht voor beide locaties gezamenlijk en vervolgens wordt de aanpak per soort toegelicht. Er zit overlap in de wijze van onderzoek maar aangezien het twee totaal verschillende soorten betekent met een verschillende broedbiologie is er ook een verschil in methode van onderzoek verwacht worden. Dit geldt overigens ook voor de beoordeling van later in deze rapportage.

Het veldonderzoek is uitgevoerd onder gunstige omstandigheden; koud, nat weer en harde wind zijn vermeden omdat niet alleen vogels en vleermuizen hierop reageren, maar ook omdat het de kwaliteit van waarnemen beïnvloedt.

De onderzochte her-ontwikkellocaties zijn:

3.1.1 Locatie De Gervenhof:

Afbeelding 6: Foto-overzicht locatie De Gervenhof. Bron: Quickscan Wnb, 2019.

3.1.2 Locatie Dorpstraat (Boni-complex):

Afbeelding 7: Een indruk van het Boni-complex waar de herontwikkeling plaatsvindt. Bron: Quickscan Wnb, 2019.

Hoewel er tijdens de quickscan-fase als gelet is op diersporen in, op of bij de twee locaties is dit tijdens het nader onderzoek weer gedaan. Dit zijn sporen als nesten, holten, uitwerpselen, kadavers, veren, gedrag van aanwezige soorten.

3.2 Bronnenonderzoek

3.2.1 Bronnenonderzoek beschermde soorten

Met betrekking het soortgerichte onderzoek is er bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen, landelijk beleid en provinciaal beleid.

3.3 Nader veldonderzoek vogels

3.3.1. Algemeen

Tijdens de quickscan is in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes op beide locaties. In het kader van dit nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van huismussen en gierzwaluwen is gericht onderzoek uitgevoerd. Zo is er op dezelfde dag onder dezelfde omstandigheden in de omgeving gelet op de territorium- en nestindicerende gedrag van deze soorten (conform de inventarisatiemethodiek van SOVON). Door een groter gebied te betrekken in dit veldonderzoek ontstaat er een beter begrip van de ecologische context waardoor de lokale waarden van beide ontwikkellocaties beter te beoordelen is. De directe omgeving diende hierbij als referentie voor de twee her-ontwikkellocaties.

Het nader veldonderzoek is uitgevoerd conform landelijk gebruikte ecologische onderzoeksprotocollen zoals beschreven in de Kennisdocumenten van BIJ12 onder gunstige (weers)omstandigheden. Hoewel deze onderzoeksprotocollen officieel niet vastgestelde onderzoeksmethodieken zijn, worden deze onderzoeksprotocollen door de provincies, het bevoegd gezag, min of meer als strikte methode gehanteerd. Afwijken is mogelijk onder goed gemotiveerde (ecologische) redenen.

Het onderzoeksterrein was ook tijdens het nader onderzoek goed toegankelijk. De resultaten uit de eerder uitgevoerde quickscan en het bronnenonderzoek vormen de basis voor het veldonderzoek.

Het onderzoek naar beschermde vogels - waarvan de nesten ook jaarrond beschermd zijn - bestond uit een onderzoek naar het voorkomen van huismussen en gierzwaluwen in relatie tot de her-ontwikkellocaties. Hierbij zijn inventarisaties zo veel mogelijk gelijktijdig uitgevoerd.

3.3.2 Huismus-onderzoek

De Huismus (*Passer domesticus*) heeft een jaarrond beschermd nest. Dit houdt in dat het nest - ook nadat de Huismus is uitgebroed - beschermd is.

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform het ' Kennisdocument Huismus' (BIJ12, 2017). In dit Kennisdocument staat onder andere aangegeven dat huismussen zeer honkvast zijn. De soort verblijft het gehele jaar in de buurt van een eenmaal gekozen nest. Huismussen gebruiken het nest zelf ook het gehele jaar door wat mede aanleiding is geweest om het nest jaarrond te beschermen. Doordat huismussen zich het gehele jaar in de buurt van het nest ophouden en er in de periode begin april tot en met augustus 2 à 3 legsels worden gelegd in het nest, is het aannemelijk dat een nest (verblijfplaats) dat in gebruik is als zodanig geregistreerd moet kunnen worden. Tijdens het onderzoek is er gebruik gemaakt van de logistieke mogelijkheid om beide herontwikkellocaties vaker te bezoeken dan voorgeschreven is in de Kennisdocumenten.

Tijdens de veldbezoeken is gelet op:

- territorium-indicerend gedrag zoals zoals roepende (zingende) / vechtende mannetjes en parende huismussen
- nestindicerend gedrag zoals in- en/of uitvliegende dieren (al dan niet met voedsel) bij een nestplaats, of dieren die nestmateriaal bij zich hebben.
- Sporen zoals mest en uitstekend nestmateriaal die duiden op nestplaatsen in gebouwen (onder dakpannen, in nissen en onder dakgoten)

Matrix: Bezoekdata Huismusonderzoek (nader onderzoek) in het kader van de Wet natuurbescherming te Putten in 2019.

Datum	Locatie De Gervenhof	Locatie De Dorpsstraat
24.04.2019	x (quickscan)	x (quickscan)
02.05.2019	x	x
10.05.2019	x	x
23.05.2019	x	x
13.06.2019	x	x
18.06.2019	x	x
20.06.2019	x	x
27.06.2019	x	x
03.07.2019	x	x
16.07.2019	x	x

3.3.3 Gierzwaluw-onderzoek

De afwezigheid van broedende gierzwaluwen kan voldoende aannemelijk gemaakt worden als er geen waarnemingen zijn verricht die duiden op de aanwezigheid van een nest na: minimaal 3 inventarisatiemomenten met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, waarvan minimaal 1 inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli (jongen aanwezig) en tussen 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang tijdens goede (droge) weersomstandigheden. Bron: Kennisdocument Gierzwaluw.

Matrix: Bezoekdata Gierzwaluwonderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming te Putten in 2019.

Datum	Locatie De Gervenhof	Locatie De Dorpstraat
24.04.2019	x (quickscan)	x (quickscan)
02.05.2019	x	x
10.05.2019	x	x
23.05.2019	x	x
13.06.2019	x	x
15.06.2019		x
18.06.2019	x	x
20.06.2019	x	x
27.06.2019	x	x
03.07.2019	x	x
06.07.2019		x
13.07.2019	x	
15.07.2019		x
16.07.2019	x	x

NB: Ter vergelijking. In een grote gierzwaluwkolonie in Steenwijk verlieten de jongen op 18.07.2019 massaal hun nest waarbij op een gegeven ogenblik zo'n 75 gierzwaluwen boven de kolonie vlogen. Een dag later was er geen vogel meer te zien. Andere jaren kunnen gierzwaluwen tot wel 7 dagen later zijn. (M. W. Kaales). Veldonderzoek blijft een momentopname.

Hoewel er wat methode betreft overlap is tussen het nader onderzoek naar huismussen en gierzwaluwen zijn er vooral ook duidelijke verschillen. Gierzwaluwen verschijnen globaal begin mei op de broedplaatsen en vliegen niet af en aan zoals veel andere soorten dat wel doen, maar komen slechts af en toe naar het nest (verblijfplaats). Maar beide oudervogels keren rond zonsondergang terug naar het nest. Dit fenomeen is onder andere in Apeldoorn door een van de onderzoekers (M. W. Kaales) waargenomen. Soms zelfs als het al bijna donker is. De schemer is dan ook een goede periode om nesten van gierzwaluwen vast te stellen. Om die reden is er tijdens het vleermuisonderzoek, dat zijn aanvang vindt aan het begin van de schemer, ook gelet op laat invallende gierzwaluwen.

Dit maakt dat er naar verhouding weinig bekend is over deze soort, die slechts drie maanden in ons land is om er te broeden en vervolgens weer massaal naar centraal Afrika vertrekt.

Naast het naderonderzoek naar gebouwbewonende vogels als Huismus en Gierzwaluw is er ook onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. Dit nader onderzoek wordt hieronder toegelicht.

3.4 Nader veldonderzoek vleermuizen

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd conform de Kennisdocumenten van BIJ12. De verspreiding van de veldbezoek is onder andere om de eventuele verschillende ecologische functies van de opstallen voor vleermuizen vast te stellen. Hierbij is aandacht geschonken aan de verschillende typen verblijfplaatsen (ecologische functies) als:

- **Kraamkolonies;** Kraamkolonies worden (in Nederland) vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. De groepsgroottes lopen uiteen van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd dieren. Gewone dwergvleermuizen zijn plaatstrouw, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Om die reden zijn er meerdere veldrondes nodig om gebruik van een gebouw vast te kunnen stellen. Het veldonderzoek kan om die reden ook niet gebruikt worden om een actieve verblijfplaats uit te sluiten, maar slechts om aan te tonen. Dit is relevant voor de effectbeoordeling en de conclusie die antwoord geeft op de vraag of er sprake is van een overtreding in zin van de Wet natuurbescherming.
- **Baltsvluchten van roepende mannetjes;** Baltsvluchten van roepende mannetjes in hun territorium zijn in de herfst gemakkelijk op te sporen. De paarverblijven in spleten in gebouwen zijn daarentegen moeilijker te vinden.
- **Winterverblijf;** Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Systematisch zoeken naar winterslapende dieren is daardoor moeilijk. Overwinterende gewone dwergvleermuizen worden vooral bij toeval gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. Er is geen duidelijke winterslaapperiode aan te geven. Het zijn, in de relatief milde Nederlandse winters, geen stabiele slapers. Bij mild weer zijn ze vaak wakker en gaan regelmatig op jacht. Ze kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op.

Matrix: Bezoekdata Vleermuisonderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming te Putten in 2019.

Datum	Locatie De Gervenhof	Locatie De Dorpstraat
14.06.2019	x	
15.06.2019		x
06.07.2019		x
13.07.2019	x	
14.07.2019	x	
15.07.2019		x
02.09.2019	x	x
03.09.2019	x	
29.09.2019		x
30.09.2019	x	

4. Resultaten nader onderzoek

4.1 Inleiding

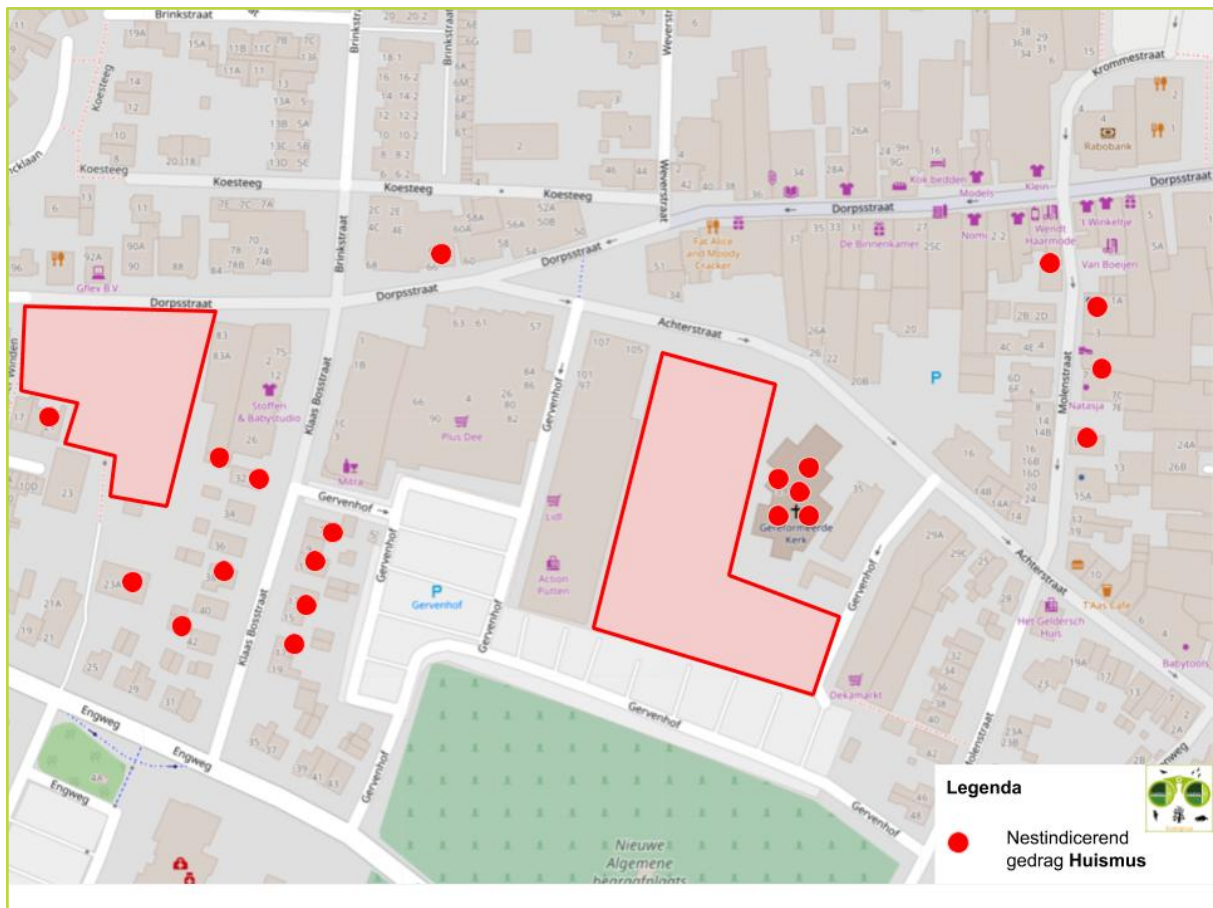
In dit hoofdstuk worden de bevindingen besproken van het Huismus- onderzoek, het Gierzwaluw-onderzoek en het vleermuis-onderzoek.

4.2 Resultaten nader onderzoek vogels

4.2.1 Resultaten Huismus-onderzoek

Het onderzoek naar het voorkomen (territoria, nesten en verblijfplaatsen) leverde geen data op. Er zijn geen huismussen waargenomen. Tijdens de veldbezoeken zijn er geen broed-verdachte of territorium-indicerende huismussen binnen de perceelsgrenzen van het plangebied waargenomen. Een enkele keer is er een Huismus foeragerend waargenomen op de parkeerplaats. Dit betreft zowel de locatie van het Boni-complex aan de Dorpsstraat als het complex De Gervenhof.

Opvallend is dat, zoals onderstaande afbeelding (afbeelding 8 en 9) laat zien, op meerdere locaties in de directe omgeving van beide herontwikkellocaties nest- en territorium-indicerend gedrag is vastgesteld van de Huismus, maar dat er op de ontwikkellocaties zelf geen waarnemingen zijn gedaan.

Afbeelding 8: Verspreidingskaartje van waargenomen huismussen (24.04.2019) buiten de herontwikkellocaties met nestindicerend gedrag tijdens het veldbezoek van de quickscan. De herontwikkellocaties zijn met een rode polygoon en lichte rode arcering aangegeven. Gedurende de loop van het nader onderzoek zijn deze locaties gehandhaafd.

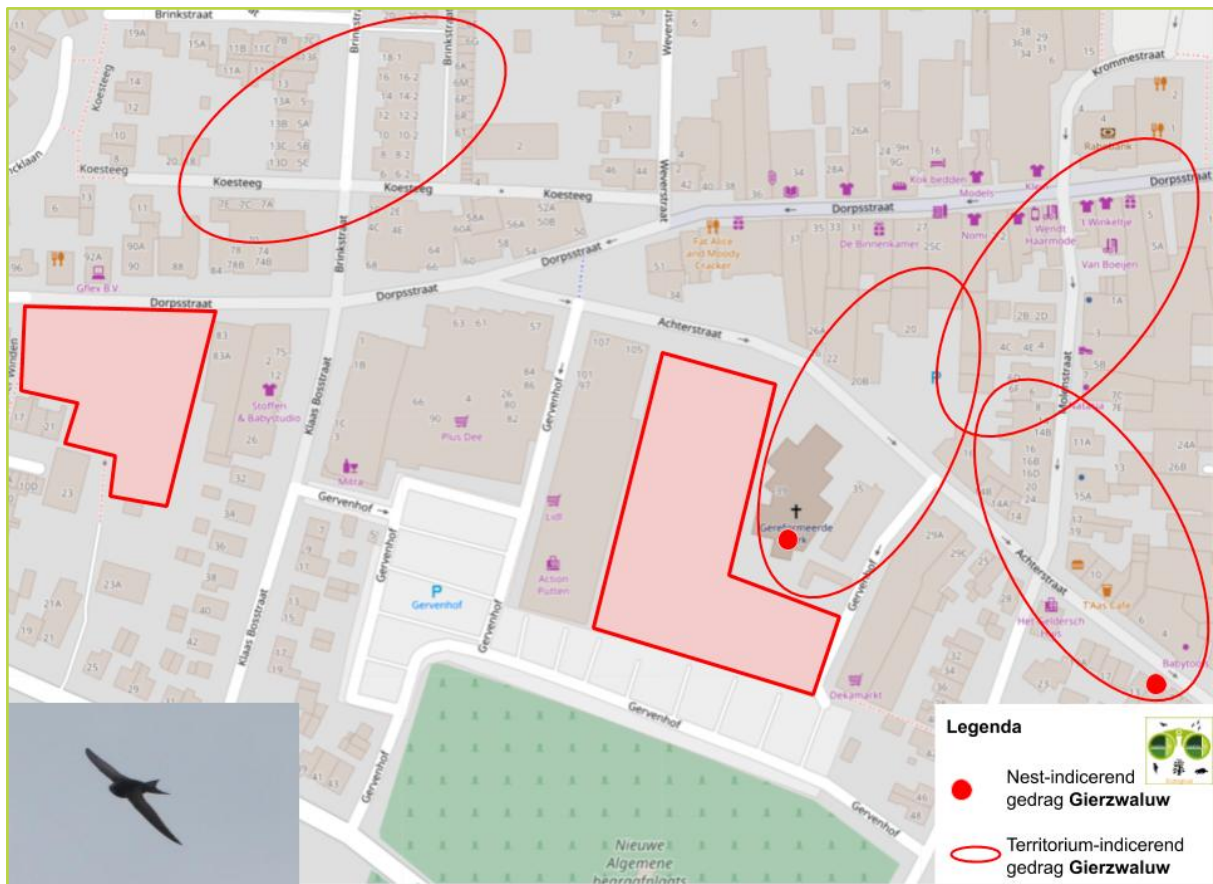
Afbeelding 9: Foto van een territoriaal mannetje dat steeds nestindicerend gedrag vertoonde op een oud gebouw met dakpannen grenzend aan het terrein van het Boni-complex aan de Dorpsstraat. Dit mannetje bleef wekenlang en dag in dag uit actief roepen. De bebouwing van het Boni-complex werd vermeden. Slechts een enkele maal is de vogel foeragerend op de parkeerplaats waargenomen.

4.2.2 Resultaten Gierzwaluw-onderzoek

Er werden in het luchtruim in de periode mei – augustus 2019 tijdens het veldonderzoek steeds gierzwaluwen waargenomen. Vanaf half mei 2019 werden op meerdere locaties in het centrum van Putten territoriale kolonievogels waargenomen en ook elders in de woonwijken van Putten (tot wel 50 vogels!). Vanaf de tweede helft van juli 2019 was er een duidelijke opleving zoals verwacht doordat zich nu vliegvlugge jonge vogels bij de oudervogels hadden gevoegd. Oudervogels kunnen in deze periode langdurige aankomen vliegen om de jonge vogels te stimuleren te vertrekken.

Er zijn geen waarnemingen verricht van gierzwaluwen met territorium-indicerend gedrag of nest-indicerend gedrag op beide her-ontwikkellocaties.

Soort	Veldonderzoek
Gierzwaluw	Territorium-indicerend gedrag; hierbij worden door de gierzwaluwen met grote snelheden het broedgebied verkend en gemarkeerd. Hier vallen ook de inspectievluchten onder waarbij geschikte bebouwing wordt aangevlogen en gierzwaluwen ook daadwerkelijk tegen de muur kunt zien zitten. Nest-indicerend gedrag; bij nest-indicerend gedrag valt te denken aan oudervogels die worden waargenomen tijdens het invallen of aanvliegen bij het nest. Dit kan zowel overdag als in de schemer plaatsvinden. Een duidelijk moment is wanneer de ouder vogels de juveniele vogels roepen en aan de bebouwing 'hangen' en luidroepend aanvliegen om de jonge vogels te stimuleren het nest te verlaten.

Afbeelding 10: Globaal verspreidingsbeeld van territoria en bekende en nesten in de directe omgeving van de her-ontwikkellocaties. Het territorium-indicerend gedrag de bekende snelle vlucht van een groep waarbij ze laag over en tussen de bebouwing scheren. Tijdens deze vluchten wordt veelvuldig geroepen, waarbij ze het bekende 'gierende' geluid produceren.

Afbeelding 11: Foto van aanvliegende Gierzwaluw in het centrum van Putten buiten het terrein van de her-ontwikkelingslocaties.

4.2.3 Overige broedvogels

Soortgroep	Veldonderzoek
Vogels waarvan het nest alleen tijdens het broeden beschermd is	Sporen Er is alleen op de Gervenhof in de spar die in de stadstuin staat dat grenst aan het groen, zie foto nr.6 van afbeelding 4 een nest aangetroffen. Dit betreft mogelijk een oud kraaiennest en bleek niet in gebruik te zijn. Waarnemingen van vogels Alleen foeragerende en vliegvlugge jonge kauwen. Deze kauwtjes hebben niet in een van de her-ontwikkellocaties gebroed. Andere rondtrekkende soorten zijn Pimpelmees en een foeragerende Merel in de groene stadstuin. Een Turkse Tortel is waargenomen op het pand naast de kerk buiten het her-ontwikkelingsterrein van De Gervenhof.

4.3 Resultaten nader onderzoek vleermuizen

4.3.1 Resultaten vleermuisonderzoek locatie De Gervenhof

Het pand is geschikt voor vleermuizen door de open stootvoegen en ruimte onder de dakopbouw. Echter, gedurende het gehele inventarisatieseizoen was er hetzelfde beeld (afbeelding 13): er zijn 4 soorten vleermuizen vastgesteld buiten het plangebied, dus niet in het plangebied. Er zijn buiten het plangebied de volgende exemplaren vastgesteld:

- 2-3 exemplaren van de Gewone dwergvleermuis: 2-3 stuks en de betekenis van het gebied is gering en alleen als foerageergebied. Dit foerageren concentreert zich rondom de kerk en daarmee ook de noordzijde van het plangebied. Er is geen binding met het gebouw of de terreininrichting van het plangebied vastgesteld.
- Er zijn 1-2 exemplaren van de Ruige dwergvleermuis vastgesteld en het plangebied heeft geen betekenis voor deze soort. De soort bevindt zich waarschijnlijk ergens ten zuiden van het plangebied en foerageert veelvuldig op de begraafplaats en boven de parkeerplaats aan de zuidzijde van het plangebied.

Van de Laatvlieger is 1 passerend exemplaar waargenomen en het plangebied heeft dan ook geen betekenis voor deze soort. In de nazomer is een foeragerend exemplaar in en rondom het plangebied waargenomen, maar dit exemplaar toonde geen interesse in het terrein binnen het plangebied.

Afbeelding 12: Herontwikkellocatie De Gervenhof te Putten.

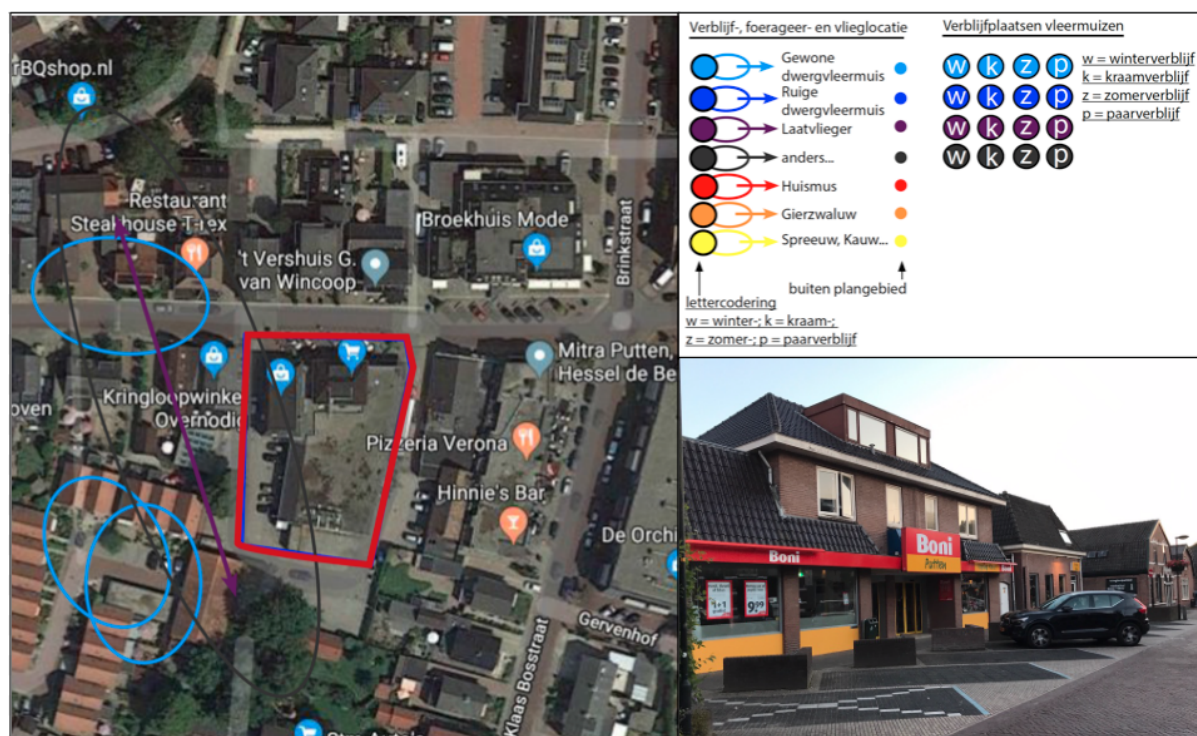
Afbeelding 13: Resultaten vleermuisonderzoek van de her-ontwikkellocatie De Gervenhof in het centrum van Putten. Bron kaart: Google maps.

4.3.2 Resultaten vleermuisonderzoek locatie Dorpsstraat (Boni-complex)

Het pand (afbeelding 14) is alleen geschikt aan de voorgevel en westzijde voor vleermuizen. Het overige deel van deze her-ontwikkellocatie is ongeschikt om als verblijfplaats te dienen. Er zijn 3 soorten vleermuizen vastgesteld (afbeelding 15) en voor alle drie de soorten is het plangebied van geen betekenis. Van de Gewone Dwergvleermuis is er tenminste 1 waargenomen. Mogelijk een tweede exemplaar, maar dit is niet met 100% zekerheid aangetoond. Deze soort werd kortstondig foeragerend aan de westzijde van het plangebied waargenomen. Er is geen verblijfplaats vastgesteld of gedrag dat daar naar verwees. Er is geen binding met het gebied. De vrijstaande boom is waarschijnlijk als oriëntatie van belang. Aan de westzijde van boom is er wel vliegactiviteit waargenomen, maar aan de oostzijde niet. Een Laatvlieger werd 1 x passerend waargenomen. In de nazomer werd een Rosse vleermuis foeragerend in en rondom het plangebied waargenomen. De Rosse vleermuis toonde geen interesse in de boom in het plangebied.

Afbeelding 14: Foto-overzicht van het Boni-complex aan de Dorpsstraat in het centrum van Putten.

Afbeelding 15: Resultaten vleermuisonderzoek van de her-ontwikkelingslocatie aan de Dorpsstraat. Bron kaart: Google maps.

5. Toetsing resultaten aan Wnb

5.1 Inleiding

De resultaten uit het voorgaande hoofdstuk worden geprojecteerd op de voorgenomen herontwikkelingen van de locaties De Gervenhof en Dorpstraat (Boni-complex). Hieronder volgt een beoordeling van een eventueel negatief effect op huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Vervolgens wordt dit tegen het licht gehouden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming om een beoordeling te kunnen geven of een of meerdere verbodsbepalingen (mogelijk) overtreden zullen worden.

5.2. Verbodsbepalingen die in theorie kunnen worden overtreden

5.2.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (3.1)

- **Artikel 3.1. lid 2** *'het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen'* en lid 4 en 5 *'het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort'*.

5.2.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (3.2)

Artikel 3.2 lid 2 *Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren en lid 4 'Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen'.*

NB: *In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd. Dit is geheel in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Dit is een uitbreiding ten opzichte van de Flora- en faunawet (FFW) waarin alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). De FFW was hierdoor strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu dus vanuit nationale regelgeving niet langer verboden. Het Europees Hof van Justitie heeft in jurisprudentie bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant.*

5.3 Effecten beschermde soorten

Hieronder is per soortgroep een toelichting gegeven of er sprake is van negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden.

Soortgroep	Beschrijving effecten
Vogels met jaarrond beschermde nesten:	Huismus Beide her-ontwikkellocaties zijn niet optimaal geschikt als verblijfplaats voor Huismus bleek uit de quickscan. Huismussen zijn het talrijkst bij oudere huizen in een betrekkelijk groene, liefst wat rommelige omgeving. Hoewel de landelijke populatie nu redelijk stabiel lijkt werd vanaf 1990 in tien jaar tijd een halvering van het aantal gemeten. De afname hangt samen met verlies aan nestgelegenheid en voedsel (SOVON Vogelonderzoek Nederland 2018). Op beide her-ontwikkellocaties zijn geen verblijfplaatsen van huismussen vastgesteld. Ook zijn er geen cruciale foerageergebieden vastgesteld. De ontwikkelingen voor beide locaties hebben geen negatieve effecten voor de Huismus. Gierzwaluw Beide her-ontwikkellocaties zijn niet optimaal geschikt als verblijfplaats voor Gierzwaluw. Op beide her-ontwikkellocaties zijn geen verblijfplaatsen van gierzwaluwen vastgesteld. De ontwikkelingen voor beide her-ontwikkellocaties hebben geen negatieve effecten voor de Gierzwaluw.
Broedvogels waarvan het nest alleen tijdens het broeden beschermd is	Er zijn geen nesten op de her-ontwikkellocaties zelf vastgesteld. Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden is de zorgplicht van kracht. Er moet zorgvuldig gehandeld te worden. Vogels kunnen meerdere broedsels hebben. <i>In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen.</i> Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat,

	indien eventuele beplanting buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Indien toch binnen het broedseizoen beplanting wordt verwijderd, dient er voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogel inspectie uitgevoerd te worden.
Zoogdieren	
<i>Vleermuizen</i>	Beide locaties zijn niet van betekenis voor de vastgestelde vleermuissoorten. Alle waarnemingen hebben buiten beide plangebieden plaatsgevonden en er zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld. Wanneer de bebouwing geheel of ten dele verdwijnt, wordt er heringericht en komt er nieuwe bebouwing voor in de plaats. Dit heeft geen negatief effect op vleermuizen.

6. Conclusie

6.1 Inleiding

In dit afsluitende hoofdstuk van het nader ecologisch onderzoek wordt de definitieve conclusie gegeven ten aanzien van mogelijke overtredingen in het kader van de Wet natuurbescherming. Daarnaast worden er ook aanbevelingen gegeven, want nieuwbouw in een stedelijke omgeving biedt duurzame kansen voor stadse biodiversiteit zoals gebouwbewonende soorten (Huismus, Gierzwaluw, Huiszwaluw, Zwarte roodstaart en vleermuizen). Deze aanbevelingen dienen gelezen te worden in het licht van het benutten van kansen voor biodiversiteit.

De Zorgplicht geldt altijd, ook voor niet-beschermden soorten. Hier dient aantoonbaar rekening mee te worden gehouden tijdens de uitvoeringsfase.

6.2 Conclusie herontwikkeling locatie De Gervenhof

De ontwikkeling heeft geen negatief effect voor de Huismus. Er worden geen verbodsbepalingen overtredingen. Er is geen ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor de Huismus.

De ontwikkeling heeft geen negatief effect voor de Gierzwaluw. Er worden geen verbodsbepalingen overtredingen. Er is geen ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor de Gierzwaluw.

De ontwikkeling heeft geen negatief effect voor vleermuizen. Er worden geen verbodsbepalingen overtredingen. Er is geen ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor gebouwbewonende vleermuizen.

6.3 Conclusie herontwikkeling locatie Dorpstraat

De ontwikkeling heeft geen negatief effect voor de Huismus. Er worden geen verbodsbepalingen overtredingen. Er is geen ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor de Huismus.

De ontwikkeling heeft geen negatief effect voor de Gierzwaluw. Er worden geen verbodsbepalingen overtredingen. Er is geen ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor de Gierzwaluw.

De ontwikkeling heeft geen negatief effect voor vleermuizen. Er worden geen verbodsbepalingen overtredingen. Er is geen ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor gebouwbewonende vleermuizen.

6.4 Aanbeveling

Met betrekking tot de nieuw te realiseren bebouwing zijn er veel kansen voor duurzame voorzieningen voor diverse soorten. Dit wordt ook wel natuurinclusieve bouw genoemd. Natuurinclusief bouwen wordt in Nederland steeds meer de norm en zorgt voor duurzame voorzieningen.

De her-ontwikkellocaties in Putten kunnen gebruik maken van de opgedane kennis van de gemeente Apeldoorn. Deze gemeente heeft een soortenmanagementplan (SMP) laten ontwikkelen waar inrichtingseisen worden genoemd. Deze eisen voor ruimtelijke initiatieven in Apeldoorn kunnen elders in het land als richtlijnen gebruikt worden. Hieraan gekoppeld is de mitigatiecatalogus met effectieve inrichtingsmaatregelen. Zowel het SMP als de mitigatiecatalogus is bij de provincie Gelderland bekend.

7. Geraadpleegde bronnen

Internet

- BIJ12. Kennisdocument Huismus; <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.0.pdf>
- BIJ12 Gierzwaluw; <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf>
- Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierveniging.nl.
- Onderzoeksprotocollen; <https://www.ndff.nl/overdendff/validatie/protocollen/>
- Staatsblad van het koninkrijk der Nederlanden (2016). Jaargang 2016, Nr. 34. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming).
- <https://gldanders.planoview.nl>
- www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
- Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)
- www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)
- www.ravon.nl (soortgegevens reptielen, amfibieën en vissen)
- www.zoogdierveniging.nl (soortgegevens zoogdieren)
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>).
- Ministerie van EZ (2016). (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>).
- Zoogdierenvereniging (2019). Website met soort informatie over de Nederlandse zoogdieren
- Beschermdesoorten.nl, kennissite van Kaales Natuur & Ondernemen
- www.sovonatlas.nl [verspreidingsgegevens vogels]
- www.rijksoverheid.nl & [natuurwetgeving / soortbescherming & gebiedenbescherming]

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (2016) Atlas van de Nederlandse zoogdieren. –Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center, Zoogdierverseniging en KNNV Uitgeverij, Leiden.
- Bijlsma, R.G. (et al) 2001, Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2) GMB uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Dietz, C. (et al.) 2009, Vleermuizen; Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, Tirion Natuur.
- Janssen A.M. & Schaminée H.J. 2008. Europese Natuur in Nederland; Soorten van de Habitatrichtlijn, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Krijgsveld, K.L., Smits, R.R. & Winden J. van der 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels, Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie, Bureau Waardenburg Rapport 08-173, Culemborg.
- Lange R. (et al.) 1994. Zoogdieren van West-Europa, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- SOVON 1987, Atlas van de Nederlandse Vogels.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002 Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000, Nederlandse fauna 5, Naturalis, KNNV-uitgeverij Leiden.
- SOVON & CBS 2005, Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk, SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Veldgids Diersporen 4e druk 2013, KNNV Uitgeverij.